

Kulturdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60)

Inledande ställningstagande

Hofors kommun är en av 249 remissinstanser till betänkandet *Nästa steg? – Förslag för en stärkt minoritetspolitik* (SOU 2017:60) och är, tillsammans med 75 andra kommuner, ett förvaltningsområde för en nationell minoritet. Kommunen blev ett finskt förvaltningsområde år 2011 och det uppskattas att cirka 15,4 procent av befolkningen i kommunen har någon form av finskt anknytning. Det minoritetspolitiska arbetet och delbetänkandet är således en viktig fråga för kommunen. Med bakgrund av detta har Hofors kommun valt att lämna ett yttrande och varje avsnitt i delbetänkandet som kommunen har valt att yttra sig om behandlas mer utförligt under respektive kapitelrubrik.

Hofors kommun delar till stor del delbetänkandets bedömning att det minoritetspolitiska arbetet inte har fungerat som det har avsetts. Därmed är det positivt att den minoritetspolitiska politiken uppmärksammas på nationell nivå genom en utredning.

Överlag anser Hofors kommun att många av delbetänkandets förslag är positiva för att stärka de nationella minoriteternas status, öka jämställdheten samt för att minska diskrimineringen i samhället. Insatser för folkbildning och informationsspridning kommer att ha en särskilt stor inverkan på det minoritetspolitiska arbetets utveckling framöver.

Även om Hofors kommun överlag är positiv till delbetänkandet och att det är ett steg i rätt riktning finns det förslag som kommunen ställer sig tveksam till. Detta gäller främst frågan om utträde som ett förvaltningsområde och här efterlyser Hofors kommun vissa förtydliganden.

Hofors kommun

- Välkomnar delbetänkandet.

4.1.2 Reglering av in- och utträde i förvaltningsområde

Hofors kommun anser att den gällande ordningen för inträde i förvaltningsområden bör behållas. Att frågan om utträde föreslås regleras är positivt för det kommunala självstyret och här delar Hofors kommun delbetänkandets åsikt att ett eventuellt utträde bör ske endast vid synnerliga skäl och att hänsyn ska tas till språkstadgan och de nationella minoriteterna i området.

Hofors kommun efterfrågar dock ett förtydligande om vad som utgör synnerliga skäl för utträde. Samrådsgruppen i Hofors kommun underströk vikten av att skälen för utträde enbart ska tillåtas i exceptionella fall och framförde oro över att skyddet för de nationella minoriteterna kunde försvagas.

Hofors kommun vill uppmärksamma utredaren på de risker som är förknippade med att ge kommuner möjlighet att begära utträde. Om kortsiktiga kommunala beslut om utträde tas finns en risk att osäkerhet skapas kring förvaltningsområdets varande (eller icke-varande). Denna oro framfördes även under Hofors kommuns samråd med den finska minoriteten. Det kan i sin tur leda till att kommuner inte arbetar tillräckligt långsiktigt med dessa frågor. Således efterfrågar Hofors kommun ett förtydligande om hur en kommun i sin interna beslutsprocess ska initiera ett utträde (exempelvis beslut med kvalificerad majoritet eller samma beslut på två följande mandatperioder). Hofors kommun är tveksam till ifall det är lämpligt att kommuner är helt fria att initiera en ansökan om utträde. Ett eventuellt förtydligande måste ta hänsyn till det kommunala självstyret.

Att regeringen prövar kommuners begäran om utträde ger upphov till frågan om vad som händer om en ansökan avslås. En ansökan om utträde är en tydlig signal från kommunens sida att vilja eller möjlighet för kommunen att fullgöra sina skyldigheter som förvaltningsområde saknas. Om ansökan avslås hamnar kommunen i en situation där kommunen fastslagit att de inte kan fullgöra sina åttaganden, samtidigt förblir kommunen ett förvaltningsområde. Frågan är också om en reglering av utträde är nödvändig eftersom ett utträde endast föreslås ske om synnerliga skäl finns, vilket i praktiken borde vara svårt att påvisa.

Hofors kommun

- Instämmer med att ett utträde endast ska tillåtas vid synnerliga skäl.
- Efterfrågar ett förtydligande av vad som utgör synnerliga skäl.
- Efterfrågar ett förtydligande om hur ansökan om utträde ska initieras av kommuner.
- Anser att förslaget om regeringens prövning av kommuns ansökan om utträde ur förvaltningsområde behöver utredas ytterligare.

4.2.2 En stärkt medvetenhet om minoritetspolitiken

Hofors kommun välkomnar förslaget att anta dokumenterade mål och riktlinjer för de nationella minoriteterna och anser att detta skulle gynna minoritetspolitiken i en positiv riktning. Genom att anta dokumenterade mål och riktlinjer kan planering och uppföljning av kommuners verksamheter underlättas. Hofors kommun är positivt inställd till att förslaget inte inskränker på det kommunala självstyret och att det minoritetspolitiska arbetet kan anpassas till lokala förutsättningar. Härigenom skapas förutsättningar för ett större engagemang.

Att genomföra kartläggningar är en förutsättning för att det lokala minoritetspolitiska arbetet ska bli framgångsrikt. Hofors kommun är dock tveksam till uttrycket "de kartläggningar som behövs" då formuleringen kan lämna ett alltför stort tolkningsutrymme. Det framgår inte vilka kartläggningar som bör utföras (eller prioriteras), på vilket sätt eller hur ofta dessa ska genomföras. Därmed efterlyser Hofors kommun en rekommendation på hur omfattande och hur ofta kartläggningar bör genomföras.

Kartläggningar kan bli omfattande och kommuner saknar ofta nödvändiga resurser. I diskussion med samrådsgruppen i Hofors kommun har önskemål framförts om ett samordningsansvar på landstings- och regional nivå avseende de lokala kartläggningarna. I vissa fall kan det vara fördelaktigt att mer övergripande kartläggningar görs för att deltagarna ska bli mer anonyma vilket i sin tur kan leda till en ökad benägenhet att delta. Genom att samordna resurser kan kontinuiteten tryggas, kvaliteten öka samt möjliggöra jämförelse mellan kommuner. Det är också viktigt att understryka att det behövs utbildningsinsatser gällande metodik och etik. Statliga expertmyndigheter skulle kunna agera som ett stöd i ett sådant gemensamt kartläggningsarbete.

Hofors kommun

- Är positiv till att det införs en skyldighet för samtliga landets kommuner och landsting att anta dokumenterade mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet.
- Är positiv till förslaget om att kommuner och landsting bör vara skyldiga att göra de kartläggningar som behövs för det minoritetspolitiska arbetet men anser att uttrycket "de kartläggningar som behövs" lämnar ett alltför stort tolkningsutrymme.
- Efterfrågar ett samordningsansvar på landstings- och regional nivå avseende lokala kartläggningar med stöd av statliga expertmyndigheter.

4.2.3 En tydligare informationskyldighet

Hofors kommun delar utredningens bedömning att gällande lagstiftningen ger ett för stort tolkningsutrymme och anser att ett förtydligande av informationskyldighetens omfattning är positivt. Förtydligandet kan bidra till att klargöra vad som förväntas av kommuner.

Att det läggs till att informationskyldigheten även ska innehålla information om det allmännas ansvar kan leda till en större medvetenhet hos de nationella minoriteterna om sina rättigheter vilket i sin tur kan leda till att de bli mer benägna att ta kontakt med kommunen. Detta skulle på sikt underlätta planeringen av den kommunala verksamheten samt bidra till att kommunerna uppfyller sina åtaganden då efterfrågan bland de nationella minoriteterna synliggörs.

Hofors kommun

- Är positiv till förslaget att informationskyldigheten bör göras ovillkorlig för alla kommuner och landsting.
- Är positiv till att det i lagen förtydligas att informationskyldigheten även avser det allmännas ansvar.

4.3.2 Ett förtydligande om vad det innebär att samråda

Hofors kommun delar utredningens uppfattning om att ett förtydligande av regleringen kommer bidra till att samråden får den funktion som är avsedd för dem. I likhet med utredningen anser Hofors kommun att det behövs kunskaps- och insatser för att samråden ska ske på ett strukturerat sätt och med jämlika villkor. Detta kan hjälpa till att minska maktobalansen mellan tjänstemän och minoritetsföreträdarna samt öka benägenheten för minoritetsföreträdare att hävda sina rättigheter och framföra synpunkter.

Det är även positivt att uttrycket representanter tas bort från lagtexten då det tydliggör att det inte enbart är föreningar som myndigheter ska samråda med. Hofors kommun vill samtidigt belysa att det idag är svårt att hitta personer som vill delta i samråden, men vi tror att detta kan åtgärdas över tid när rutiner och olika arbetssätt tas fram.

Hofors kommun

- Är positiv till förslaget att det i lagen anges att samråd innebär en strukturerad dialog mellan myndigheter och de nationella minoriteterna i syfte att de nationella minoriteternas behov och synpunkter ska kunna beaktas i beslutsfattandet.

- Är positiv till förslaget att uttrycket ”representanter för” tas bort ur lagen.

4.3.4 Förutsättningarna för barn och ungdomar bör beaktas särskilt

Barn och unga har redan med dagens lagstiftning en rätt till samråd. Att samråda med barn och ungdomar är en förutsättning för att tillfredsställa deras behov utifrån minoritetslagstiftningen. Det är positivt att detta tydliggörs i lagen och genom att särskilt reglera denna skyldighet belyses frågans vikt.

Hofors kommun

- Är positiv till förslaget att det i lagtexten förs in att förvaltningsmyndigheterna särskilt ska beakta förutsättningarna för barn och unga som tillhör de nationella minoriteterna.

6.2.1 Stöd till förskolans huvudmän

Hofors kommun instämmer med delbetänkandet i bedömningen att det finns ett behov av stöd till huvudmän i förskolan. Att kommunerna ges möjlighet att ta del av detta är en framgångsfaktor.

Hofors kommun

- Välkomnar förslaget att Skolverket tar fram stöd om förskola på minoritetsspråk i förvaltningsområden, inklusive fortbildning och annat metodstöd.

8.2 Insatser för att utbilda och rekrytera personal med språk- och kulturkompetens

Hofors kommun har redan idag svårt att rekrytera personal till skolan och äldreomsorgen och ännu svårare när det gäller personal med särskild språk- och kulturkompetens. Problemet förväntas öka i Hofors kommun tillsammans med efterfrågan för äldreomsorg på finska.

För att Hofors kommun ska kunna tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter krävs utbildnings- och informationsinsatser om utbudet av utbildningar och andra möjligheter till kompetensutveckling. Hofors kommun välkomnar således förslaget om att ge uppföljningsmyndigheten ett övergripande ansvar för att följa och informera om utbudet av utbildningar och andra möjligheter till kompetensutveckling.

Hofors kommun

- Delar utredningens bedömning att det krävs insatser för att utbilda och rekrytera personal med språk- och kulturkompetens.

- Välkomnar förslaget om att regeringen bör ge uppföljningsmyndigheten ett övergripande ansvar för att följa och informera om utbudet av utbildningar och andra möjligheter till kompetensutveckling.

8.2.3 Kommuners rekrytering och fortbildning av personal

Hofors kommun delar utredningens bedömning om att samverka med andra kommuner, inventering av kunskaper hos personalen och språkutbildningar och språkstöd till sina anställda leder till en stärkt kompetens hos kommuner.

Hofors kommun

- Delar utredningens bedömning.

13.2.2 Kostnader för att stärka grundskyddet

Om en reglering av lagen genomförs ställer sig Hofors kommun positiv till en ökning av det generella statsbidraget.

Hofors kommun är dock tveksam till ifall den föreslagna summan är tillräcklig för att tillfredsställa de förslag som presenteras i delbetänkandet. Det fortsatta arbetet med delaktighet och inflytande kan leda till oförutsedda ekonomiska konsekvenser, särskilt för en liten kommun. Hofors kommun efterlyser således en utökad ekonomisk konsekvensanalys.

Hofors kommun

- Är positiv till en ökning av det generella statsbidraget.
- Efterfrågar en utökad konsekvensanalys av de ekonomiska konsekvenserna för en kommun.

Stärkt minoritetspolitik Svar från socialnämnden

Förslaget som föreligger innebär inte så stor skillnad mot lagen- Viktigt är dock att ta i beaktande de bristande förutsättningar vi små kommuner har att uppfylla lagkraven.

Även om delbetänkandet innebär en skärpning medför inte det att vi därmed klarar av uppdraget.

Efterfrågan på äldreomsorg på minoritetspråk är inte så stor att vi kan öppna en avdelning på ett särskilt boende just för detta ändamål. Då är det lättare i hemtjänsten att bilda en arbetsgrupp som är finsktalande vilket vi gjort. Men att erbjuda hela äldreomsorgen på minoritetspråket kommer kräva mycket mer resurser än vad som finns tillgängliga idag. Det är även svårigheter att rekrytera personal som är kunnig i minoritetspråket och som vill använda sig av det.

Anita Svensson

Äldreomsorgschef

Susanne Holmgren

Socialchef